

בעזהשי"ת

ספר

אשי ישראל

שיחות נלהבות ברשפי אש שלהבתי-ה לעבודת השי"ת באמת
בדרכו הסלולה של רבינו הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה
מוהר"ן מברסלב זצוק"ל

שנשמעו מפי רבי ישראל דוב אודעסר זצ"ל

- אידיש -

משולב עם תרגום ללה"ק
בתוספת מראי מקומות וציונים

~ דגמא ~

דפים מספר "אשי ישראל" שיצא לאור מחדש בעזהשי"ת
י"ל לכבוד ימי הפורים ה'תש"פ.

- - - עס איז נישט מעגליך אפילו איין ווארט צו
דערציילן, איר ווייסט נישט וואס דאס מיינט! מ'דארף
גוט צולייגן די אויערן און די הארץ, גוט גוט צו יעדער
ווארט, צו קענען זוכה זיין צו דאס וואס מען דארף! -
און אזוי צום סיפורי מעשיות, און אזוי צום ליקוטי
מוהר"ן, דאס איז דער עיקר - דאס שיינט אונז אריין דעם
אור התורה! אן דעם איז סתום אלסדינג!

אונזערע אלע דיבורים איז נאר וועגן דעם, אז
מיר זאלן זיך פון דעם ארויסלערנען וויאזוי מיר
דארפן האבן דעם רבי'ן. און דאס איז דא דא! אלעס,
אלעס, פון דעם אנהויב ביז די ענדע! - - -

(מתוך השיחות)

להזמנת תרומות ושותפות בדפוס נא לפנות:

הוצאת מכון בשן

רחוב יהודה המכבי 13, ירושלים

13 Yehuda Hamacabi st. Jerusalem.

טל' נייד: +972(0)5-5678910-6 Cell:

טלפקס: +972(0)2-9947868 Tel/fax:

מייל: nanach148@gmail.com Email:

קו מיוחד לשמוע את השיחות

ארה"ק; 079-5850923

חו"ל; 1-646-585-2960 ואח"כ המספר הנ"ל

להשיג הקלטות, או הקונטרס הזו, נא להתקשר אל;

breslov.kval@gmail.com

בך רבינו נגילה... ❧

דער הייליגער רבי רעדט אזויפיל פון שמחה, מיר געפינען נאכנישט אזעלעכ'ס. אין די שיחות, אין ספר המדות, אין ליקוטי מוהר"ן - אזויפיל רעדן פון שמחה! ווייזט טאקע אויס אז ס'איז סובב והולך אויף איהם! די גאנצע שמחה און תודה והודאה - וואס דער אייבערשטער האט אויף אונז רחמנות געהאט און אונז געגעבן אזא רבי'ן!¹

און מיר דארפן זוכן, מיר דארפן זוכן, ס'איז דא, מ'דארף נאר זוכן, ס'איז דא!

לשמחה מה זו עושה?! גוט, איך גלייב אין גא-ט, איך גלייב אין תורה, שוין! די גאנצע וועלט גלייבט אויכעט, מ'גלייבט אין אייבערשטן... ניין!! דער הייליגער רבי רעדט אזויפיל פון שמחה, ווייזט אויס מ'האט זיך אסאך צו פרייען מיט'ן הייליגן רבי'ן! בך רבינו נגילה!...

רבינו הקדוש מדבר כל-כך משמחה, עדיין לא מצאנו כזה. בהשיחות, בספר המדות, בליקוטי מוהר"ן - לדבר כל-כך משמחה! משמע שזה אכן סובב והולך עליו! כל השמחה והתודה וההודאה - שהקב"ה ריחם עלינו ונתן לנו רבי כזה!

ואנחנו צריכים לחפש, צריכים לחפש, יש, רק צריכים לחפש, יש!

'לשמחה מה זו עושה'? ! טוב, אני מאמין בהשם, אני מאמין בהתורה, זהו! כל העולם גם-כן מאמינים, מאמינים בהשם... לא!! רבינו הקדוש מדבר כל-כך משמחה, משמע שיש הרבה מה לשמוח עם רבינו הקדוש! בך רבינו נגילה!...

¹ עיי' ליקוטי הלכות, הל' שבת ה' אות ט"ו; מכל שכן מי שזכה להתקרב לצדיקי אמת, שבהם עיקר הגדלת שם ה', בודאי צריך לשמוח מאד במה שזכה להיות שמם נקרא עליו. כי באמת מאחר ששם ישראל שהוא שם ה' נקרא עלינו, אנו מחויבים לשמוח כל ימינו לעולם, כי עדיין יש לנו תקוה לכל הטובות ולכל הישועות ולמחילת עוונות וכו'.

ושם הלכה ו' אות י"ט; כי בודאי צריכין להודות ולהלל לשמו הגדול יתברך הרבה הרבה מאוד, כשזוכין לאמונת חכמים המדריכין אותנו בדרך הישר והאמת וכו'. על כן בודאי ראוי לו להודות ולהלל להשם יתברך כל ימי חייו, אשר גמל עמו חסדים כאלה, לקרבו לחיים נצחיים, שהם הצדיקי אמת שנקראים חיים וכו'.

אבער מ'דארף זעהן ערנסט, מ'זאל קוקן מיט אן אנדער אויג, מיט אן אמת'דיג אויג, מ'זאל זוכן אזוי ווי מען דארף, מען זאל זוכן און מ'זאל זיך נישט מייאש זיין! און אזוי אלסדינג, וואספארא דיבור פון הייליגן רבי'ן, אין די תורות, אין די שיחות, אין די מעשיות, איז אלץ - נישט געמאכט פאר קיינעם, נאר פאר אונז! פאר אונז בכל דור ודור, פאר יעדן איד, בכל דור ודור!¹

אז ער זאגט; 'אין שום יאוש בעולם כלל'² - עטליכע ווערטער, איין מאל, צוויי מאל, דריי מאל, פערטיג! [- למה צריך לחזור על זה כל כך הרבה] 'אין שום יאוש בעולם כלל'! אבער דער 'אין שום יאוש בעולם כלל' איז ארויס פונעם רבי'ן מיט אזא מין געוואלד, מיט אזא מין געוואלד, עד כלות הנפש - 'געווא-א-לד'! ער האט זייער מאריך געווען מיט דעם ווארט "געוואלד", אזעלעכ'ס.³ נאכדעם איז איהם שיעור

אבל צריכים לראות ברצינות, להסתכל בעין אחרת, בעין האמת, שיחפשו כמו שצריכים, שיחפשו ושלא יתייאושו! וכן הכל, כל איזה דיבור של רבינו הקדוש, בהתורות, בהשיחות, בהמעשיות, הכל. זה לא בשביל אף אחד - רק בשבילנו! בשבילנו בכל דור ודור, לכל יהודי, בכל דור ודור!¹

כשהוא אומר; 'אין שום יאוש בעולם כלל'² - כמה מילים, פעם, פעמיים, שלש, נגמר! [- למה צריך לחזור על זה כל כך הרבה] 'אין שום יאוש בעולם כלל'! אבל את ה'אין שום יאוש בעולם כלל' יצא מפי רבינו עם כזה 'געוואלד' [- אהה!], עם כזה 'געוואלד', עד כלות הנפש - 'געווא-א-לד'! הוא האריך הרבה עם המילה "געוואלד", כזה.³ אחר כך כמעט יצא חיותו ממנו, אז הוא אמר; 'זייט אייך נישט

¹ עיי שיחות הר"ן אות ר"ט; אמר, שכל התורות והשיחות שלו אינם בשבילנו לחוד, כי אם "את אשר ישנו פה ואשר איננו פה" (דברים כ"ט י"ד), ועיין ברש"י שפירש ואשר איננו פה, ואף עם דורות העתידים לבוא והבן, וכו'.

² ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' ע"ח וז"ל; ואמר אז בזה הלשון: קיין יאוש איז גאר ניט פאר האנדין [כי אין שום יאוש בעולם כלל], ומשך מאד אלו התבות קיין יאוש וכו' ואמרם בכח גדול ובעמקות נפלא ונורא מאד, כדי להורות ולרמוז לכל אחד ואחד לדורות, שלא יתיאש בשום אופן בעולם, אפלו אם יעבר עליו מה, ואיך שהוא, אפלו אם נפל למקום שנפל, רחמנא לצלן, מאחר שמחזק עצמו במה שהוא, עדין יש לו תקוה לשוב ולחזור אליו יתברך.

³ חיי מוהר"ן אות מ"ט; בעת שאמר התורה ואתחנן הנדפס בלקוטי תניינא סימן ע"ח, ושם מדבר מענין שאסור ליאש עצמו לעולם איך שיהיה חס ושלום. אמר אז בזו הלשון, "מען טאר זיך נישט מייאש זיין. גיואלד זייט אייך נישט מייאש" [אסור להתיאש, אהה אל תתיאשו] ומשך מאד תבת גיוואלד [אהה] כדרך המזהיר וצועק מעומק הלב.

אויסגעגאנגען דאס חיות, האט ער געזאגט; 'זייט אייך נישט מייאש', 'זייט אייך נישט מייאש', 'קיינ יאוש איז גאנישט פארהאנען'!

נו, מ'האט שוין געהערט נישט איינמאל, און איך ווייס שוין פון דעם! - ניין, ניין!
דאס דארף זיין תמיד ניין!

און מ'דארף וויסן אז דאס איז אלץ סובב והולך אויף איהם, 'אן איהם' - איז יא דא יאוש, 'מיט איהם' - איז נישט דא קיינ יאוש! ער האט געשריגן געוואלד, מ'זאל וויסן - אז ס'איז דא אזא רבי איז שוין 'אין שום יאוש בעולם כלל'!

די גאנצע וועלט ווייסט 'אין שום יאוש בעולם', מ'נעמט אפאר ווערטער און שוין, פטור, שוין אפגעהערט! וואס איז דא ווייטער?! - ניין! דאס איז מרומז אין דעם 'געוואלד', אין דעם 'אין שום יאוש', דאס גייט אויפ'ן רבי'ן, אז מ'האט איהם - איז 'אין שום יאוש', און אז מ'האט איהם נישט - איז יא דא יאוש!¹ די וועלט זעהט אויס ווי

מייאש' [- אל תתייאשו!], 'זייט אייך נישט מייאש', 'קיינ יאוש איז גארנישט פארהאנען'! [אין שום יאוש בעולם כלל!].

נו, כבר שמענו לא פעם אחת, ואני יודע כבר מזה! - לא, לא! זה צריך להיות תמיד חדש!

וצריכים לדעת כי כל זה הוא סובב והולך - עליו! 'בלתו' - יש יאוש, 'זעמו' - אין יאוש! הוא צעק 'געוואלד', שידעו - כשיש רבי כזה אז כבר 'אין שום יאוש בעולם כלל'!

כל העולם יודעים 'אין שום יאוש בעולם', לוקחים כמה מילים וזהו, פטור, שמענו וזהו! מה יש כבר עוד?! - לא! זה רמוז בה'געוואלד', בה'אין שום יאוש', שהכוונה בזה על רבינו, אם הוא ישנו - אז 'אין שום יאוש', ואם הוא אינו - אז יש יאוש!¹ העולם נראה לדאבונינו כמו שנראה, אין להם מי שיושיע אותם, אין להם

¹ עיי' עלים לתרופה - מכתבי מוהרנ"ת, מיום ג' תזריע ת"ר; ובפנימיות לבכם הכל צועקין במר נפש מאד מאד על גודל התרחקותם מהתכלית הנצחית, אך הם כצפרים האחוזות בפח וכו', והשטף מים רבים של כל התאוות והמדות בפרט טרדת הממון והפרנסה וכו' הולך ומתגבר בכל עת, ויותר מכולם הצרה הגדולה מהכל הוא מה שרובם נפלו בדעתם מאד ביאוש

אזוי מ'זעהט נעבעך אויס, זיי האבן נישט ווער ס'זאל זיי העלפן, זיי האבן נישט ווער ס'זאל זיי ארויסשלעפן פון די בלאמע ארויס! און מיר זענען אויכעט - - ווען מ'גיבט זיך איבער צום רבי'ן, און די אמונה וואס מ'האט אין רבי'ן - זענען מיר געראטעוועט תיכף! תיכף! דאס איז דער עיקר, מיט דעם קען מען זיין אידן, מיט דעם איז 'אשרינו'!!!

און אזוי יעדע ווארט פון הייליגן רבי'ן, און אויף דעם שמחה, מ'זעהט ארויס אין די מכתבים, אין ליקוטי תפלות, אין ליקוטי מוהר"ן, אז דער עיקר - אז מ'זווייט פון הייליגן רבי'ן! מ'דארף זעהן מ'זאל וויסן פון איהם, מ'דארף זוכן איהם! דער הייליגער רבי אליין אין תורה ח'¹, און אין אנדערע תורות, זאגט ער אליין ווי אזוי מ'דארף זוכן דעם צדיק, דעם צדיק הדור, דעם צדיק האמת, ווי אזוי מ'דארף איהם זוכן. נו, מ'זעהט עס נאכאמאל, און מ'זעהט עס נאכאמאל און שוין...

מי שימשכם מהרפש החוצה! וגם אנו כמו כן, אם מוסרים עצמינו לרבינו, ושיהיה לנו אמונה ברבינו - אז אנחנו ניצולים תיכף! תיכף! זהו העיקר; עם זה - יכולים להיות יהודים, עם זה - אז 'אשרינו'!!!

וכן כל מילה מרבינו הקדוש, ועל השמחה, רואים את זה בהמכתבים, בה'ליקוטי תפלות, בה'ליקוטי מוהר"ן, שהעיקר - שיודעים מרבינו הקדוש! צריכים לראות שידעו ממנו, צריכים לחפש אותו! רבינו הקדוש בעצמו אומר בתורה ח'¹, וגם בשאר התורות, איך שצריכים לחפש את הצדיק, את הצדיק הדור, את הצדיק האמת, איך שצריכים לחפש אותו. נו, רואים את זה עוד-הפעם ועוד-הפעם. וזהו...

גמור, שאי אפשר לו עוד לחשוב על התכלית כראוי, ואי אפשר להגביהו מכמה טעמים וכו'. ועתה תזכרו היטב היטב חסדי ה' ונפלאותיו אשר עשה עמנו, כי עדיין אינכם יודעים עד היכן צריכין להתחזק, וכמו שצעק אדמו"ר ז"ל בקול עמוק וחזק "גיוואלד זייט אייך ניט מייאש. קיין יאוש איז גאר ניט פאר האנדין". והעיקר להתחזק בשמחה על פי כל הדרכים ששמעתם. וה' יהיה בעזרכם, נגילה ונשמחה בישועתו.

¹ ליקוטי מוהר"ן תניינא, אות ח'.

מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד

דער הייליגער רבי לאזט אונז נישט זיין בעצבות. "עצבות ועצלות" דאס זענען צוויי אזעלכע מזיקים...¹ און געבעך מ'פאלט אריין אין עצבות - אין אין עצלות, און דערפאר האט מען נישט קיין חיות אין אידישקייט אזוי ווי ס'דארף צו זיין.

נאכמער, דער הייליגער רבי האט אונז אנגעזאגט: נישט נאר - נישט האבן קיין עצבות און עצלות, נאר - זיין פריילעך! אזוי ווי אין די סיפורי מעשיות שטייט² - אז דער מלך האט איהם געזאגט: אין די שטערן זעה איך אז דו וועסט אמאל אראפ פון דער מלוכה, זאלסטו זעהן אז דו זאלסט נישט האבן קיין עצבות - נאר זאלסט פריילעך זיין! קודם כל - קיין עצבות - דאס [זיכער נישט], נאר וואס דען? פארקערט - נאך מעהרער - ער זאל פריילעך זיין!

רבינו הקדוש אינו מניח אותנו להיות בעצבות. "עצבות ועצלות" הם שני מזיקים כאלו...¹ ולדאבוננו נופלים בין בעצבות - ובין בעצלות, ועל כן אין לנו חיות ביהדות כמו שצריך.

ויותר מזה, רבינו הקדוש הזהיר אותנו: לא רק שלא נהיה בעצבות ובעצלות, רק - להיות בשמחה! כמו שכתוב בסיפורי מעשיות² - שהמלך אמר לו: אני חוזה בכוכבים שאתה עתיד לירד מן המלוכה, בכך תראה שלא יהיה לך עצבות - רק תהיה בשמחה! קודם כל - עצבות - זה לא, רק מה? להיפוך - יותר מזה - שיהיה בשמחה!

¹ עיי' ליקוטי עצות, ערך שמחה אות כ"ג, וז"ל: צריך לזיזר מאד מעצבות ועצלות כי עיקר נשיכת הנחש היא עצבות ועצלות רח"ל (ע"פ ליקוטי מוהר"ן תו קפ"ט)

² מעשה י"ג - השבעה בעטליר'ס, בתחילת המעשה.

נו, דער הייליגער רבי זאגט - נאר תמיד פריילעך זיין.¹ נו, איז עס דאך א מצוה!
 דער הייליגער רבי רעדט אזויפיל פון שמחה, און רבי נתן אין ליקוטי הלכות, און
 ליקוטי עצות, וואס דער הייליגער רבי רעדט אין שיחות הר"ן... אין די שיחות הר"ן
 איז דא אזעלכע שיחות פון שמחה, אז דאכט זיך מ'קען שוין נישט... ווי אזוי קען מען
 זיך אפשיידן פון דעם?! נו, און די בחירה איז אזוי גרויס, און מ'ווייסט נישט! דער
 הייליגער רבי האט דאס אראפגעברענגט פאר א דרך!

נו, רבינו הקדוש אומר - רק להיות בשמחה תמיד.¹ נו, אם כן זהו מצוה! רבינו
 הקדוש מדבר כל כך משמחה, ורבי נתן בליקוטי הלכות, ובליקוטי עצות, מה
 שרבינו הקדוש מדבר בשיחות הר"ן... בשיחות הר"ן יש שיחות משמחה כאלו,
 שכמדומה שכבר אי אפשר... איך יכולים להיפרד מזה?! נו, והבחירה היא כל כך
 גדולה, ולא יודעים! רבינו הקדוש הוריד את זה לדרך!

¹ ליקוטי מוהר"ן תניינא תו כ"ד: מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד.

העיקר והיסוד שהכל תלוי בו

מיר ווייסן פון דעם ליקוטי מוהר"ן - איר געדענקט דעם סימן קכ"ג?! ווי דער הייליגער רבי הייסט אזוי: העיקר והיסוד 'שהכל' תלוי בו...¹ נו, מ'קען אדורך גיין און עס זאגן, און עס אפלערנען, און - - יא. 'ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה' - אז מ'לערנט אין די תורה דארף מען גוט משים לב זיין, און גוט קוקן אויף יעדער ווארט, דאס איז נישט סתם א חידוש, דאס איז פאר אונז - - אז דער הייליגער רבי זאגט: 'העיקר והיסוד שהכל תלוי בו, לקשר עצמו להצדיק שבדור!' און דאס ווייסן מיר אז 'הצדיק שבדור' - די וועלט, אז מ'לערנט דא - דער לויפט צום גער'ער רבי'ן, דער לויפט צו סלאנים... הצדיק שבדור! גיי זאג איהם... אבער ברסלב'ער חסידים ווייסן אבער - - א מענטש קוקט עס אהן - 'הצדיק שבדור' - גיי ווייס, ס'איז דא עפעס א צדיק שבדור... אבער דאס איז סובב והולך אויפ'ן הייליגן רבי'ן! אזוי ווי ער האט געזאגט - אז 'ער' איז דער מנהיג הדור!² - 'ער' איז דער צדיק הדור! יא. און

העיקר והיסוד שהכל תלוי בו

אנו יודעים מה'ליקוטי מוהר"ן - אתם זוכרים את סימן קכ"ג?! שרבינו אומר ככה: העיקר והיסוד שהכל תלוי בו...¹ נו, יכולים לעבור ולהגיד, וללמד אותו, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה, - כשלומדים בתורה זו, צריכים לשום לב, ולהסתכל היטב על כל מילה, זה לא סתם חידוש, זה לנו - - שרבינו הקדוש אומר: העיקר והיסוד שהכל תלוי בו, לקשר עצמו להצדיק שבדור! וזה אנו יודעים כי 'הצדיק שבדור' - העולם כשלומדים כאן - זה רץ אל הרבי מ'גור, זה לסלונים... הצדיק שבדור! לך תגיד לו... אבל חסידי ברסלב יודעים - כשאחד מסתכל כאן - 'הצדיק שבדור' - מי יודע, יש איזה צדיק שבדור... אבל זה סובב והולך על רבינו הקדוש! ככה הוא אמר - ש'הוא' הוא המנהיג הדור!² - ש'הוא'

¹ ז"ל בלקוטי מוהר"ן שם: העיקר והיסוד שהכל תלוי בו, לקשר עצמו להצדיק שבדור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה, דבר קטן ודבר גדול, ולבלי לנטות ח"ו מדבריו ימין ושמאל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ספרי פרשת שופטים) 'אפילו אומר לך על ימין שמאל וכו'. ולהשליך מאתו כל החכמות, ולסלק דעתו כאילו אין לו שום שכל בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב שבדור, וכל זמן שנשאר אצלו שום שכל עצמו, אינו בשלמות, ואינו מקושר להצדיק וכו'.

² חיי מוהר"ן אות רנ"ח.

ער האט געוואוסט ווי אזוי מיר דארפן איהם נייטיג האבן, האט ער רחמנות געהאט אויף אונז, און האט אונז מודיע געווען - אז דער עיקר און דער יסוד 'שהכל תלוי בו' - וואס ס'פעהלט מיר - איז אלסדינג דא! הכל תלוי בו!

לקשר עצמו להצדיק שבדור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה! - דבר קטן, רעדט ער ארויס בפירוש, און דאס איז אלעס רמזים פאר אונז - דבר קטן ודבר גדול! ולבלי לנטות חס ושלוש מדבריו ימין ושמאל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל אפילו אומר לך על ימין שמאל, דאס הייסט: לפי דעתינו דאכט זיך אונז אויס - אפילו עס דאכט זיך אונז אויס אז עס איז נישט, למשל 'התבודדות', ביי די וועלט הייסט עס - ער גייט האבן התבודדות?! וואס וועט זיין מיט תורה?! ווען וועט ער לערנען?! אויף דעם ארט זאל ער לערנען! וואס וועסטו האבן פון דעם?! דאס הייסט: אפילו אומר לך על ימין שמאל!... וכדומה, וכדומה, וכדומה...

הוא הצדיק שבדור! כן. והוא ידע איך אנו צריכים אליו כל כך, אז הוא ריחם עלינו, והודיע לנו - שהעיקר והיסוד 'שהכל תלוי בו' - מה שחסר לי - הכל נמצא כאן! הכל תלוי בו!

לקשר עצמו להצדיק שבדור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה! - דבר קטן, הוא מגלה בפירוש, זה הכל רמזים בשבילנו - דבר קטן ודבר גדול! ולבלי לנטות חס ושלוש מדבריו ימין ושמאל, כמו שאמרו רבותינו ז"ל אפילו אומר לך על ימין שמאל, זאת אומרת: לפי דעתינו נדמה לנו -- אפילו אם נדמה לנו שזה לא, למשל 'התבודדות', אצל העולם זה נחשב - הוא הולך להתבודד?! מה יהיה עס תורה?! אימתי ילמוד?! במקום הזה ילמוד! מה יהיה לך מזה?! זהו: אפילו אומר לך על ימין שמאל!... וכדומה, וכדומה, וכדומה...

נו, און די מעשיות, און אזוי אין די תורות - יעדער תורה דארף זיין תמיד חדש!
וואס הייסט חדש? געפיונען נייע אור, נייע לימודים! דער עיקר לימוד אז ס'זאל אונז
ברענגען צו וואס דער הייליגער רבי וויל אונז צוברענגען - דעם אמת'ן תכלית.

ביי דער וועלט קוקט מען אן עפעס אזעלכן ווי א משוגע'נעם... עולם הבא?! עס
איז דא צייט צו עולם הבא! אצינדער?! מ'גייט אין שול אריין, מ'לייגט ציצית און
תפליין... אבער עולם הבא?!... אבער איך האב געקענט א איד וואס ביי איהם איז
געווען דער עיקר - זיין גאנץ לעבן - תמיד - א דיבור וואס ער האט גערעדט -
אלסדינג איז נאר געווען וועגן תכלית...

און די גאנצע וועלט לאכט זיך אויס פון דעם. אבער דער הייליגער רבי הייסט אז
מ'זאל מאכן א שיעור קבוע אלע טאג - א דרך פאר יעדן איד - מקטן ועד גדול -
'התבודדות'! מ'זאל אוועקגיין אין אן ארט ווי עס איז נישט דא קיין מענטשן דארט,

נו, והמעשיות, וכן התורות - כל תורה צריך להיות תמיד חדש! מה זה חדש?
למצוא אור חדש, לימודים חדשים! עיקר הלימוד שיביא אותנו אל מה שרבינו
הקדוש רוצה להביא אותנו - אל התכלית האמת.

אצל העולם מסתכלים על איש כזה כמו על משוגע... עולם הבא?! יש זמן
לעולם הבא! עכשיו?! הולכים לבית הכנסת, מניחים ציצית ותפליין... אבל עולם
הבא?!... אבל אני הכרתי יהודי שאצלו היה העיקר, כל החיים שלו, תמיד, כל
דיבור - הכל היה רק בשביל התכלית...

וכל העולם צוחקים מזה. אבל רבינו הקדוש הזהיר לעשות בכל יום שיעור קבוע
- דרך לכל אדם מישראל, מקטן ועד גדול - 'התבודדות'! שילך לאיזה מקום שאין

און דארטן זאל מען זיך אויסרעדן דאס הארץ פאר השי"ת¹, און בעהמין אלעס וואס מען דארף. דאס ערשטע דארף מען בעהמין אויפ'ן עיקר תכלית, און דערנאך קומט געלט... יא.¹

און דער הייליגער רבי לאכט זיך אויס פון די גאנצע וועלט - (און ער זאגט אז) אז 'ברויט מיט אויגערקעס' איז א גוט מאכל!...²

און ווייטער איז דא א שיחה, דער הייליגער רבי זאגט; וואס איז די גאנצע שרעק? אז ער וועט נישט האבן קיין פרנסה - אז ער וועט נישט האבן קיין ברויט צו עסן וועט ער שטארבן? נו, וואס איז דא אזא גרויסע זאך? סיי ווי שטארבט מען דאך!³ ווען - אזוי לעבט מען אייביג און אזוי שטארבט מען... אבער מ'דארף דאך סיי ווי סיי שטארבן! נו, וואס איז דעמאלטס?...!

שם בני אדם, ושמה ישפוך שיחו לפני השם יתברך, ולבקש על כל מה שצריכים. דבר ראשון צריך לבקש על עיקר התכלית, ואחר כך כסף... כן.¹

ורבינו הקדוש צוחק מכל העולם - (ואומר) ש'לחם ומלפפון' הוא מאכל טוב!...² ויש עוד שיחה, רבינו הקדוש אומר; מה כל הפחד? שאם לא יהיה לו פרנסה, אם לא יהיה לו לחם לאכול אז ימות? ! נו, מה כל הענין? הלא ממילא מתים!³ אם ככה היו חיים לעולם וככה מתים... אבל אם ממילא צריכים למות, נו אז מה? !...!

¹ עי' ליקוטי הלכות הל' ר"ח ה' אות ג' - ד'; כי יש תפלה שמתפללין על צרכיו, דהיינו פרנסה ובנים וחיים ורפואה וכו'. וזאת התפלה נקראת חיי שעה. והיא למטה מהתורה וטפלה להתורה ... ואין להשי"ת נחת מתפלה כזאת שהיא לצרכי הגוף, כי אם כזוה המתפלל מתכון בתפלתו בשביל קיום התורה, דהיינו שמתפלל על בני חיי ומזונא וכל כונתו כדי שיזכה לעשות רצונו יתברך ולקים תורתו ומצותיו באמת. ואם כונתו באמת בשביל זה בודאי יש להשי"ת נחת רוח מתפלה כזאת ... ועל תפלה כזאת הקפידו רבותינו ז"ל שלא להאריך בה ביותר, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה. כי העיקר הוא חיי עולם, שהוא התורה, אבל התפלה כזאת בשביל צרכי הגוף היא חיי שעה, רק שצריכין אותה בשביל חיי עולם בשביל התורה. ועל כן בודאי אין להניח העיקר, שהוא חיי עולם, ולהאריך בהטפל, שהוא חיי שעה ... אבל עיקר התפלה השלמה היא כשאדם מתפלל רק על צרכי נשמתו בעצמו, דהיינו שכל תפלותיו לזכות ליראת ד' ועבודתו יתברך ... ותפלה כזאת אינה טפלה לתורה, אדרבא, תפלה כזאת היא עיקר קיום התורה, מאחר שמבקש רק לקיים את התורה, שזה עיקר שלמות התורה, כי לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה ...

² על פי חיי מוהר"ן אות תקכ"ח.

³ שיחות הר"ן אות ר"ן; שמעתי בשמו שאמר: מה לדאוג על פרנסה? הלא אין דאגה וחשש כי אם שמא ימות ברעב אם לא יהיה לו פרנסה, ומה בכך כי ימות? כי גם בלא זה צריכין למות!

-- עם איז נישט מעגליך אפילו איין ווארט צו דערציילן, איר ווייסט נישט וואס דאס מיינט! מ'דארף גוט צולייגן די אויערן און די הארץ, גוט גוט צו יעדער ווארט, צו קענען זוכה זיין צו דאס וואס מען דארף! און אזוי צום סיפורי מעשיות, און אזוי צום ליקוטי מוהר"ן, דאס איז דער עיקר - דאס שיינט אונז אריין דעם אור התורה! אן דעם איז סתום אלסדינג!

אונזערע אלע דיבורים איז נאר וועגן דעם, אז מיר זאלן זיך פון דעם ארויסלערנען ווי אזוי מיר דארפן האבן דעם רבי'ן. און דאס איז דא דא! אלעס, אלעס, פון דעם אנהויב ביז די ענדע!

דאס וואס איך האב זוכה געווען צו זעהן מיט מיינע אויגן, וואס כ'האב געזעהן ביי רבי ישראל'ן, פון דעם בין איך געוואר געווארן עפעס וואס די וועלט ווייסט נישט! אזעלכע זאכן וואס כ'האב געזעהן מיט מיינע אויגן - וואס איז גאר עפעס אנדערש! מתוך מסירות נפש, מתוך אזעלכע מיני שפלות'ן און אזעלכע מיני בזיונות וואס איז

אי אפשר לספר אפילו מילה אחת, אתם לא יודעים מה יש בזה! צריך לשום לב ואוזניים, היטב היטב לכל מילה, כדי שיוכל לזכות להיות מה שצריכים! וכן אל הסיפורי מעשיות, וכן אל הליקוטי מוהר"ן, זהו העיקר - זה מאיר בנו את אור התורה! בלי זה הכל סתום!

כל הדיבורים שלנו הם רק בשביל זה, כדי שנלמוד מהם איך שאנחנו צריכים את רבינו. וזה הכל כאן! הכל, הכל, מההתחלה עד הסוף!

מה שזכיתי לראות במו עיני, מה שראיתי אצל רבי ישראל, מזה נודעתי משהו שהעולם לא יודעים! מה שראיתי בעיניי - שהוא ענין אחר לגמרי! מתוך מסירות

נישטא אין די וועלט! און אזוי האב איך זוכה געווען עפעס געוואר צו ווערן פונעם רבי'ן, עפעס.

כ'האב מקבל געווען פון אלע אונזערע מענטשן, פון רבי שלמה (וועקסלער זצ"ל), איך בין נישט געזעצן אין ירושלים און זיך געזעהן מיט זיי, איך בין געפארן! איך האב געמאכט א נסיעה מיט מסירות נפש! דער אויבערשטער האט אויף מיר רחמנות געהאט, אז יעדע מאל וואס איך בין געפארן האב איך באקומען נייעס, אזעלכע טייערע...

אבער דער יסוד איז געווען רבי ישראל, ווען נישט רבי ישראל'ן וואלט איך נישט זוכה געווען צו דעם, אלץ איז געווען דורך רבי ישראל'ן!

איך בין געווען ביי רבי שלמה, און אזוי ביי אלע, איך בין געפארן מקבל זיין. און דער אויבערשטער האט אויף מיר רחמנות געהאט, ער האט צוגעפירט אזעלכע סיבות אז כ'האב זוכה געווען מקבל צו זיין אסאך. אבער ווען נישט איך ווייס פון רבי ישראל'ן וואלט גארנישט געווען, וואלט איך ווען גארנישט געהאט קיין שייכות, ער איז געווען דער יסוד.

נפש, מתוך כאלה מיני השפלות וכאלה מיני בזיונות שאין כמותם בעולם! וככה זכיתי להיודע משהו מרבינו, משהו.

אני קיבלתי מכל אנשי שלומינו, מרבי שלמה (וקסלר זצ"ל), לא ישבתי בירושלים וראיתים שם, אלא נסעתי! ערכתי נסיעות עם מסירות נפש! והקב"ה ריחם עלי, שכל פעם שנסעתי קיבלתי חדשות יקרות כאלה...

אבל היסוד היה רבי ישראל, בלי רבי ישראל לא הייתי זוכה לכל זה, הכל היה על ידי רבי ישראל!

הייתי אצל רבי שלמה, וכן אצל כולם, נסעתי כדי לקבל מהם. והקב"ה ריחם עלי, וסייב כאלה סיבות שזכיתי לקבל הרבה. אבל אם לא הייתי יודע מרבי ישראל לא היה כלום, לא היה לי שום שייכות, הוא היה היסוד.

רביה"ק: "אני סוד מכל העולם"

אוי וויי, מ'דארף זיך אויפוועקן, מ'דארף דערצייילן איינער דעם צווייטן פונעם ענין פון דעם הייליגן רבי'ן - פונעם ענין פון די אור פונעם הייליגן רבי'ן, אז דער הייליגער רבי איז א סוד - א סוד פון דער וועלט! הייסט עס, מיר זענען נאכנישט אזעלכע גרויסע לייט אז פאר אונז איז ער נישט קיין סוד, נאר רבי נתן - רבי נתן ווייסט אביסל,¹ אבער מיר - - דער סוד איז פאר אונז אויכעט, מיר ווייסן נישט, ווארן אז מיר זאלן וויסן פון דעם סוד וואלטן מיר גאר עפעס אנדערש געווען!...

רבי ישראל - ער איז געווען איינער אין די וועלט, א חד בדרא, ער איז געווען איינער צווישן ברסלב'ער חסידים! פארוואס'זשע?! ווייל ער האט געגראבן דעם סוד! ער האט זוכה געווען צו וויסן פון דעם סוד! מער פון אונז!

אוי ויי, צריכים להתעורר, צריכים לספר זה לזה מהענין של רבינו הקדוש - מענין האור של רבינו הקדוש, שרבינו הקדוש הוא סוד - סוד מהעולם! דהיינו, עדיין אין אנחנו אנשים גדולים כאלה שאצלינו אין זה סוד, רק רבי נתן - רבי נתן יודע קצת,¹ אבל אנחנו - גם אצלינו זה סוד, אנחנו לא יודעים, כי אם היינו יודעים מהסוד הזה אז היינו נעשים ענין אחר לגמרי!...

רבי ישראל - הוא היה יחיד בעולם, חד בדרא, הוא היה יחיד בין חסידי ברסלב! למה?! כי הוא חתר את הסוד! הוא זכה לידע מהסוד הזה! יותר מאתנו!

¹ עי' אבנ"ה ברז"ל - שיחות וסיפורים מרביז"ל אות י': רבינו זצוק"ל אמר "אזוי ווי די וואס קריגן אויף מיר ווייסן ניט פון מיר, אזוי די וואס האלטן פון מיר ווייסן אויך ניט פון מיר, נאר נתן נפתלי אביסל" [כמו שאלו החולקים עלי אין יודעם ממני, כך אלו שאוחזים ממני גם לא יודעים ממני, רק נתן נפתלי קצת]. ועי' מזה בהקדמת חיי מוהר"ן, ובספר עלים לתרופה - מכתבי מוהרנ"ת מיום א' ויקרא תקפ"ו, ובהקדמת עלים לתרופה [וז"ל: ואעפ"כ מגודל ההעלמה וההסתרה שהיה עליו בזה העולם, על דרך (בראשית א') "וירא אלקים את האור כי טוב" - 'לגנוז' (חגיגה י"ב), על כן גם תלמידיו המקורבים אליו לא זכו לידע ולהשיג גם מקצת מן המקצת ממנו זכרונו לברכה, עד היכן הגיע נוראות נשגבות מעלת קדושתו והשגתו זכרונו לברכה. כ"אם על אחד מתלמידיו המובהקים הוא מורינו הצדיק הקדוש וכו' הרב רבי נתן זכרונו לברכה לחיי העולם הבא, עליו העיד רביז"ל בעצמו שהוא יודע ומשיג קצת מגדולת מעלתו, כמבואר קצת מזה במקום אחר.]

און אזוי איז עס פאר אונז א סוד, די תורות פונעם ליקוטי מוהר"ן איז פאר אונז א סוד, און דעם הייליגן רבי'נס גרויסקייט איז פאר אונז א סוד - כאטשיג מיר ווייסן (דערפון)... און די ליקוטי תפלות איז א סוד. ווארן ווען ס'זאל נישט זיין א סוד וואלטן מיר גאר אנדערש געלערנט די תורות, און אנדערש געזאגט די תפלות, און ס'וואלט געווען אזא מין אור - אז די גאנצע וועלט וואלט אונז נאכגעלאפן! נאר וואס דען?! מ'שלאפט! מ'זעהט נישט דעם סוד!¹

דער הייליגער רבי האט געזאגט: "איך בין א סוד פון דער וועלט!"² ווער ס'הארעוועט מעהרער, און ווער ס'לייגט אוועק זיין שכל, און זוכט דעם אמת, און

וכן גם אצלינו הוא סוד, התורות של הליקוטי מוהר"ן הם סוד אצלינו, וגדולת רבינו הקדוש הוא סוד אצלינו - אף שאנו יודעים ממנו... והליקוטי תפלות הוא סוד. כי אם לא היה סוד אז היינו לומדים התורות באופן אחר, והיינו אומרים הליקוטי תפלות באופן אחר, והיה נעשה אור כזה - שכל העולם היו רצים אחרינו! רק מה?! ישנים! לא רואים את הסוד!¹

רבינו הקדוש אמר: "אני סוד מכל העולם!"² מי שיגע יותר, ומי שמשליך את שכלו, ומבקש את האמת, ויש לו מסירת נפש, ולא מסתכל על כבודו ועל ממונו -

¹ עיי' חיי מוהר"ן רמ"ו: וכן פעם אחת אני שמעתי ממנו בעצמו ז"ל שאמר ברתת זייע, הלא אתם יודעים מהות העולם עתה, הלא אם לא היה עולם כזה הייתי חידוש. כלומר שאם לא היה גשמיות ועביות של מעשי העולם של עכשיו מעלימין ומסתירין אותו כל כך, היו הכל רואין הפלגת נוראות שלו שהוא חדוש נפלא נורא ונשגב.

² בחיי מוהר"ן אות תקע"ט: אבל מה הוא הענין שלי, זה אינו יודע שום אדם (ובלשון אשכנז: "אבער וואס מיין זאך איז, דאס ווייסט קיינער ניט").

ושם אות פ"ג: וכל מה שנמצא בדברינו איזה שבח על רבנו זכרוננו לברכה הקדוש והנורא מאד, צריכין לידע שהכל נחשב כלא, ואינו אפילו כטיפה מן הים הגדול, כי אי אפשר לספר בשבחו כלל, כי היה נעלם בתכלית ההעלם משכל אנושי. ואפילו צדיקים גדולים אי אפשר להם להשיג מקצת מעלתו, ואין לנו שום השגה ותפיסה בו כלל, כי אם על ידי קצת התורות הנפלאים שגילה בספריו הקדושים, והמעשיות הנוראות המובאים פה, ומזה יכול כל חד כפום מה דמשער בלבי להבין קצת מעט מזעיר עד היכן מגיע רום תוקפו וקדושתו עד אין תכלית, אשרי ילוד אשה שזכה למעלה כזו העולה למעלה למעלה, מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב.

ובספר חיי מוהר"ן כת"י מוהר"ר נפתלי זצ"ל בהקדמה: והוכפל והושלש הדבר, שכל המבואר כאן אינו אפילו כטיפה מן הים הגדול משבחיו הגדולים והנוראים, כי שבחיו באמת נעלם מעין כל ח', כי היה סתום ונעלם בתכלית, והצדיק מתדמה ליוצרו וכו', על כן רשות לומר עליו מה שאמר אליהו להש"י לית דידע בך כלל, וכל מה שזכינו לידע ולהשיג קצת קצת מגדולתו ומשבחיו ומעוצם הפלגת יקרת קדושת מעלתו, הוא רק בבחינת מטי ולא מטי וכו', והכריח עצמו בכל מיני כחות לגלות את עצמו קצת בעולם, למען יוכלו בני ישראל לינוק קצת ממנו, למען לא יהי האור נעלם לגמרי וכו'. [ועיי' כוכבי

האט מסירות נפש, ער קוקט נישט אויף זיין כבוד און אויף זיין געלט - אזוי ווי עס דארף צו זיין - ווען ס'זאל זיך געפינען היינט אזעלעכס, וואלט די גאנצע וועלט נאכגעלאפן נאך אזא רבי'ן! יא! ס'וואלט געמאכט א רעש אין דער וועלט! איינער, איינער אויף די גאנצע וועלט וואלט געמאכט א רעש!...

און פאר אונז איז עס אויך א סוד... פאר די וועלט איז עס נאך מער סוד, אבער פאר אונז איז עס אויך א סוד! ווארן ווען דאס זאל נישט זיין קיין סוד, און מיר זאלן נעמען דעם ליקוטי תפלות, און מ'זאל גיין האבן התבודדות, און מ'זאל האבן מלחמות מיט עקשנות - אז מ'זאל ארויסגיין פון דער וועלט, פון די תאוות עולם הזה!!... אז ס'איז דא אזעלכע תפלות מיט אזעלכע תורות - ווי אזוי קען מען זיך [ציהען] צו דער וועלט?!

נו, רבי ישראל - יעדער טאג פון די פופציג יאר איז ער געווען א חידוש! פארוואס'זשע? ווייל ער האט געפיהלט דעם סוד! ער האט געפיהלט דעם רבי'נס תורות, מיט די תפלות, מיט יעדן דיבור פון דעם רבי'ן - ווייל ער האט אוועקגעלייגט זיין שכל לגמרי, און ער האט זיך מוסר נפש געווען אז ער זאל יונק זיין פונעם רבי'ן!

כמו שצריך - אם היה בנמצא היום כזה, אז היה כל העולם רץ אחר רבי כזה! כן! היה נעשה רעש בעולם! אחד - אחד בעולם היה עושה רעש!...

ואצלינו הוא גם כן סוד... אצל העולם זה סוד יותר, אבל גם אצלינו זה סוד! כי אם לא היה זה סוד, והיינו לוקחים את הליקוטי תפלות, ולילך לעשות התבודדות, ולעשות מלחמות בעקשנות - שנצא מהעולם הזה, מתאוות העולם הזה!!... כשיש תפלות כאלה ותורות כאלה - איך יכולים לימשך אחר העולם הזה?!

נו, רבי ישראל - כל יום מחמישים שנותיו היה חידוש! למה? כי הוא הרגיש את הסוד! הוא הרגיש את התורות של רבינו, ואת התפלות, וכל דיבור מרבינו - כי עזב את שכלו לגמרי, ומסר את נפשו שיוכל לינק מרבינו!

(השואל: הכלל שצריכים לצאת מהבלי העוה"ז כדי שנוכל לזכות...) אה! אה!!! יא יא! דאם

איז שווערער פון אלסדינג!

(השואל: וואס האט רבי ישראל געמאכט אז ער זאל צוקומען צו דעם?) - אז ער זאל צוקומען

צו דעם?! ער האט אוועקגעלייגט זיין שכל! ער האט זוכה געווען צו אזא מין אמונת

חכמים צום הייליגן רבי'ן אז ס'איז גאר עפעס אנדערש!¹

מוהרנ"ת זצ"ל

דער הייליגער רבי האט געהאט אסאך תלמידים, גדולי עולם. ביים רבי'נס

תלמידים זענען געווען בעלי מקובלים, זיי זענען געווען צדיקים וקדושים, אנשי אמת,

שונאי בצע! דאס זעהט מען נישט - דאס זעהט מען נאר ביים הייליגן רבי'ן! ער קען

(השואל: הכלל שצריכים לצאת מהבלי העוה"ז כדי שנוכל לזכות...) אה! אה!!! כן כן!

זהו הכי קשה מהכל!

(השואל: מה עשה רבי ישראל שיזכה לכל זה?) - שיזכה לכל זה?! הוא עזב את השכל!

הוא זכה לאמונת חכמים ברבינו הקדוש שהיה ענין אחר לגמרי!¹

מוהרנ"ת זצ"ל

לרבינו הקדוש היה לו הרבה תלמידים, גדולי עולם. אצל רבינו היה תלמידים

שהיו בעלי מקובלים, הם היו צדיקים וקדושים, אנשי אמת, שונאי בצע! זה לא

¹ עיי חיי מוהר"ן - אות ש"כ: אמר כל מי שיציית אותי ויקיים כל מה שאני מצוה, בודאי יהיה צדיק גדול יהיה מה שיהיה. והעיקר להשליך שכל עצמו לגמרי, רק כאשר יאמר הוא, יקיים הכל כמאמרו. ואמר אז ענין עם נבל ולא חכם, כמבואר בספר לקוטי א' בסימן קכ"ג.

מאכן אזעלעכס! אבער פונדעסטוועגן איז אנטקעגן רבי נתן, קיינער איז נישט צוגעקומען צו רבי נתן/ען!

דער רבי האט געהאט א תלמיד "רבי אהרן ברסלב'ער" - רבי אהרן דער רב פון ברסלב, וואס דער הייליגער רבי האט געזאגט אויף איהם אזעלכע גדולות - אבער צו רבי נתן איז קיינער נישט צוגעקומען! דאס איז געווען א "רבי" מיט א "תלמיד" מששת ימי בראשית - וואס אזא רבי מיט אזא תלמיד איז נאכנישט געווען אין דער וועלט!

דער הייליגער רבי האט געהאט תלמידים... רבי יודל (מדאשיב זצ"ל) איז געווען א איש מופת, ער איז געווען א בעל מקובל, אבער רבי נתן איז געווען...

וואס מיר לערנען פון דעם ארויס - אז רבי נתן האט אונז געראטעוועט, ער האט געוואוסט פון רבי'ן מער ווי פון אלע תלמידים, ס'איז איבערגעגאנגען אויף איהם אזעלעכס, און ער האט זוכה געווען אז ער האט געמאכט אזעלכע ספרים - יעדער

רואים - זה רואים רק אצל רבינו הקדוש! הוא יכול לעשות כזה! אבל אף-על-פי-כן לעומת רבי נתן, אף אחד לא היה כמו רבי נתן!

לרבינו היה תלמיד "רבי אהרן ברסלב'ר" - רבי אהרן הרב של ברסלב, שרבינו הקדוש אמר עליו גדולות כאלה - אבל אף אחד לא היה כמו רבי נתן! זה היה "רבי" עם "תלמיד" מששת ימי בראשית - שרבי כזה עם תלמיד כזה עדיין לא היה בעולם!¹

לרבינו הקדוש היה תלמידים... רבי יודל (מדאשיב זצ"ל) הוא היה איש מופת, הוא היה בעל מקובל, אבל רבי נתן היה...

מה שאנו רואים מכל זה - שרבי נתן הציל אותנו, הוא ידע מרבינו יותר מכל התלמידים, ועבר עליו הרבה, והוא זכה שהוא עשה ספרים כאלה - כל דיבור שלו

¹ עיי' כוכבי אור חכמה ובינה מ"א ובחכמה ותבונה סוף סי' כ"א: כי הוא הרב והתלמיד שהביטו והסתכלו עליהם מיום בריאת העולם עד הנה וכו'.

דיבור זיינער ראטעוועט אונז! די מכתבים, דער 'עלים לתרופה' - אז איך נעם דעם 'עלים לתרופה' קען איך מיר נישט איינהאלטן - איך נעם צום מויל און קוש, און האלט אין איין קושן... דאס ראטעוועט מיר! יעדן דיבור - פון יעדן מכתב!¹

(רבי ישראל בער שואל את אחד הנוכחים: אייער ברודער - האט איר עפעס גערעדט מיט איהם? ס'איז געווארן ביים איהם עפעס א שינוי אינעם התקרבות צום הייליגן רבין? - השואל: עפעס יא, מסתמא עפעס יא) - נו, ס'גייט נישט מיט איין מאל! אז דער מוח איז פאר'סמ'ט - אז דער מוח איז פאר'סמ'ט, מיר זענען פאר'סמ'ט מיט התנגדות - אזעלעכס.

איך האב געהאט נסים - איך בין נתגדל געווארן פון קליינערהייט אהן אין קארלין, ביי מיר איז געשטאנען קארלין העכער פון אלסדינג - רבי מאטל (קסטלניץ - סלונמער זצ"ל, הדיין ומנהיג חברת חסידי סלונים בטבריא) איז געווען ביי מיר ווי א טאטע, איך האב

מציל אותנו! המכתבים, ה'עלים לתרופה' - כשאני לוקח את ה'עלים לתרופה' אני לא יכול להתאפק - אני לוקח אל הפה ונושק ונושק... זה מציל אותי! כל דיבור - מכל מכתב!¹

(רבי ישראל בער שואל את אחד הנוכחים: האח שלכם, דיברת עמו משהו? האם נעשה עמו איזה שינוי בההתקרבות? ומשיב: קצת, מסתמא איזה משהו קצת) נו, זה לא הולך בפעם אחת! כשהמח מורעל - אנחנו מורעלים עם התנגדות כזה.

אני היה לי נסים - אני נתגדלתי מקטנותי בקרלין, אצלי היה קרלין עולה על הכל - רבי מוטל (קסטלניץ - סלונמער זצ"ל, הדיין ומנהיג חברת חסידי סלונים בטבריה) היה

¹ ע"י במכתב מיום י"א תשרי תקצ"ג שכתב לבנו: ותהיה מראה אלו האגרות לאנשי שלומנו החפצים באמת, ותחזור ותצניעם אצלך, כי הם דברים יקרים וצריכים לשמרם, כי יהיו נצרכים בעזרת השם יתברך להחיות נפשות רבות בחסדו הגדול יתברך. וכן במכתב מיום א' קדושים תקצ"א: כי קויתי לה' שמכתבינו יהיו יקרים בימים הבאים בעזרת השם יתברך, כי כולם סובבים על מרכז נקודת האמת לאמתו, להשתוקק ולכסוף לה' ולתורתו ולצדיקים האמתיים ולדרכיהם הקדושים וכו'.

געהאלטן פון איהם ווי א מלאך, ער איז אויך געווען א חידוש, ער איז אויך געווען א גרויסער למדן, א ירא שמים. זיין עסן איז נישט געווען ווי א פראסטער מענטש. און זיין שלאפן - תמיד אז ער האט זיך אויפגעכאפט פון שלאף האט ער געמאכט קולות צו השם יתברך אז ער זאל אויפשטיין.

ער האט נאר געלערנט, ער האט נישט געוואוסט פון רבי'ן, ער איז נאך געווען א מתנגד. נו, האב איך געהאט נסים - - -

לי כמו אבא, ואני החזקתי אותו כמו מלאך, הוא ג"כ היה חידוש, הוא היה למדן גדול, ירא שמים. האכילה שלו לא היה כאדם פשוט. השינה שלו - תמיד כשהתעורר מהשינה הוא צעק עם קולות להשם יתברך - כדי שיתעורר.

והוא רק למד, לא ידע מרבינו, הוא עדיין היה מתנגד. נו, היה לי נסים...

